

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384
(у редакції наказу Міністерства освіти і науки України
від 05 червня 2013 року № 683)

Форма № Н - 3.04

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
(найменування центрального органу управління освітою, власника)

Донбаська державна машинобудівна академія

Кафедра економіки підприємства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ
(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

факультет економіки та менеджменту
(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни - формування у студентів й майбутніх фахівців системи знань у сфері управління витратами згідно з існуючим законодавством в умовах розвитку ринкової економіки, засвоєння досвіду в Україні та в інших країнах з подальшим його використанням для обґрунтування оптимальних господарських рішень.

Основне завдання вивчення дисципліни – є набуття теоретичних та практичних засад щодо управління витратами, процесів прогнозування і поточного планування витрат, обґрунтування взаємозв'язку між витратами та якістю продукції, ролі ризиків при управлінні ресурсами і витратами та заходів їх подолання і на цій основі сформувані конкретні методи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

- класифікаційні ознаки витрат, принципи їх формування, контролю;
- концепції та методи управління витратами;
- механізм формування витрат за місцями виникнення та центрами відповідальності;
- методику складання плану здійснення витрат для підвищення якості і ефективності виробничого процесу;
- способи підвищення ефективності, методи оптимізації діяльності підприємства за критерієм витрат.

Вміти:

- розуміти сутність, значення, основні підходи та методи управління витратами на підприємстві;
- ставити загальні та конкретні цілі, задачі щодо раціонального використання витрат з ціллю підвищенню ефективності виробництва;
- користуватися методами прогнозування, планування, нормування, обліку, аналізу і регулювання витрат для вирішення практичних задач.

Опанувати навиками:

- роботи з довідково – нормативною документацією і літературою;
- математичного розрахунку та обробки отриманих результатів;
- формулювання загальних і часткових висновків за результатами.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Управління витратами

Змістовний модуль 1. Базові положення управління витратами на підприємстві.

Тема 1. Загальна характеристика витрат

Поняття «витрати», «собівартість». Витрати як процес формування і використання ресурсів. Класифікація витрат їх вимір. Практичне застосування класифікації витрат в управлінні їх динамікою і прийнятті господарських рішень. Структура витрат і фактори, що її визначають. Зміна структури витрат під впливом технічних, організаційних, економічних факторів.

Література: [1], [2] с. 16-22; [3] с. 17-36, [6] с. 8-18, [9] с. 29-42.

Тема 2. Формування витрат за місцями й центрами відповідальності.

Місця витрат і центри відповідальності, їх класифікація. Бюджет витрат. Гнучкі кошториси. Проблема розподілу витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів між підрозділами основного виробництва. Методи розподілу витрат, особливості та сфера їх застосування. Трансфертне ціноутворення.

Література: [2] с. 31-34, 46-56 [4] с. 79-98 [5] с. 186-203, [7] с. 23-27, 94-113, [8] с. 117-125.

Тема 3. Методичні основи обчислення собівартості продукції

Калькуляційні одиниці (носії витрат) на підприємстві. Види калькуляції, їх призначення і зв'язок. Обчислення собівартості одиниці продукції. Калькулювання у багатопродуктовому виробництві. Диференціація витрат. Особливості підприємств з комплексною переробкою сировини. Методи визначення собівартості виробів та умови застосування їх.

Література: [1], [2] с. 64-70, 96-99 [3] с. 75-80, [4] с. 60-62, 96-99.

Тема 4. Загальна система управління витратами

Управління витратами як процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами, місцями і носіями за постійного контролю їх рівня та стимулювання зниження. Функціональний аспект системи управління витратами. Особливості обчислення планових і фактичних витрат, його роль в управлінні підприємством та обґрунтуванні господарських рішень.

Література: [4] с. 105-114, [8] с. 42-45, 79-83, 140-158, 348-350, [9] с. 43-123.

Тема 5. Аналіз системи «Витрати – випуск - прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо – маркетингових рішень

Економічне значення моделювання та аналізу цього співвідношення. Спрощена модель лінійних співвідношень за CVP - аналізу та графічна інтерпретація її. Аналіз рівноваги та безпеки операційної діяльності. Операційний ліверидж (важіль), визначення його та застосування в оперативному аналізі. Беззбитковість і безпека діяльності підприємства та його підрозділів.

Література: [1] с. 96-103, 3 с. 44-51, 12 с. 360-374, 15 с. 73 – 98, 108-136].

Тема 6. Прогнозування та планування витрат

Методи прогнозування витрат. Визначальна риса прогнозування на основі цільового підходу. Сутність планування витрат, його завдання та етапи. Види планів. Взаємозв'язок поточних витрат та доходності підприємства. Взаємозв'язок стратегічного, тактичного й оперативного управління інвестиційною діяльністю.

Література: [3 с. 131-150, 4 с. 161-164, 5 с. 87-96, 10 с. 41-47, 208-211, 12 с. 367-374].

Змістовний модуль 2. Комплексний підхід щодо оцінки та контролю витрат.

Тема 1. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів.

Роль контролю витрат у підтриманні режиму економії. Методи контролю витрат. Необхідність перерахування планових витрат на фактичний обсяг продукції. Особливості контролю рівня витрат за нормативною системою обліку, за відхиленнями. Джерела економії витрат. Стимулювання економії ресурсів.

Література: [1] с. 70-81, [2] с. 80-84, [5] с. 172-183, [6] с. 97-101.

Тема 2. Розрахунок і аналіз загального рівня витрат

Стратегія одержання конкурентних переваг за рахунок зниження витрат. Абсолютний та відносний рівень витрат. Синтетичні показники рівня витрат різномірної продукції. Формування та розподіл витрат за галузями промисловості.

Література: [5] с.151-158, [6] с. 80-86, [7] с.27-34, [8] с. 232-236.

Тема 3. Аналіз і управління матеріальними витратами на підприємстві

Сутність, зміст і значення матеріальних ресурсів у системі управління витратами. Методологічні підходи до визначення матеріальних ресурсів. Класифікація матеріальних ресурсів. Особливості формування матеріальних ресурсів на підприємствах. Логістична концепція в системі формування, розподілу та використання матеріальних ресурсів. Мобілізація резервів зниження витрат.

Література: [1], [2] с. 84-86, 111, [5] с. 95-115, 272-286.

Тема 4. Аналіз і управління трудовими витратами на підприємстві

Сутність, зміст і значення трудових ресурсів у системі управління витратами. Класифікація трудових витрат. Особливості формування ресурсів на підприємствах. Джерела інформації для аналізу. Складники управління вказаними витратами. Фактори впливу на рівень трудових витрат. Мобілізація резервів зниження витрат.

Література: [1], [2] с. 87, [9] с. 128-139, 209-212.

Тема 5. Аналіз і управління комплексними витратами на підприємстві

Сутність, зміст і значення комплексних витрат. Види аналізу комплексних витрат. Управління витратами, пов'язаними з: експлуатацією виробничого устаткування, машин і механізмів; адміністративними витратами; витратами на збут продукції; фінансовими та іншими витратами. Чинники та резервів зниження витрат. Оптимальний розмір замовлення.

Література: [1], [2] с. 86, [4] с. 20, [8] с. 55-70, 113-116, [9] с. 212-214.

Тема 6. Розробка комплексу заходів, що спрямовані на підвищення рівню рентабельності продукції

Основні показники ефективності виробництва: види, формування. Гранична дохідність і витратність ресурсу, дія закону убиваючої віддачі. Позитивний і негативний ефект масштабу виробництва. виробнича потужність та її рівні. Оптимізація діяльності підприємства за критерієм витрат. Комп'ютеризація управління витратами на підприємстві: актуальність, сфера, принципи. Економіко – математичне моделювання витрат.

Література: [4]с.277-280, [6] с. 102-115, [7] с.76-80, 56-90, [9] с.217-220, [5] с.154-166

Методичне забезпечення

1. Робоча програма повного курсу навчання за дисципліною «Управління витратами»
2. Конспект лекцій з дисципліни „Управління витратами”.
3. План практичних занять за дисципліною «Управління витратами» для денної форми навчання
4. План самостійної роботи студента за дисципліною «Управління витратами» для денної форми навчання

Рекомендована література

Базова

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» / Бухгалтерія: право, податки, консультації. — 2001. — № 5.
2. Грещак М. Г. Управління витратами: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц./ Грещак М. Г., Коцюба О. С. — К.: КНЕУ, 2002. — 131 с.
3. Івакіна І. Калькулювання витрат: сучасний погляд. Різні витрати для різних цілей./І. Івакіна – Х.: Фактор, 2008 – 176 с.
4. Ивакина И. Управленческий учет./И. Ивакина – Х.: Фактор, 2009 – 320 с.
5. Іванюта П. В. Управління ресурсами і витратами: Навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. Іванюти С.М. — К.: Центр навчальної літератури, 2009. — 320 с.
6. Молчанов С.С. Затраты: учет и снижение. Экспресс – курс./С.С. Молчанов – Харьков: Фактор, 2011. – 496 с.
7. Управління затратами підприємства/[Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С., Хлапюнов Л.Ю., Макухін Г.А.] – Монографія. - Київ: Лібра, 2007. – 320 с.
8. Управління витратами підприємства: Навчальний посібник/[А. М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило] – К.: ЦНЛ, 2006. – 120 с.
9. Управління затратами/[С. Ковтун, Н. Ткачук, С. Савлук] - Харків: Фактор, 2007. – 272 с.

Допоміжна

1. Гомонко Э.А. Управление затратами на предприятии: учебник / Э.А. Гомонко, Т.Ф. Тарасова. - М.: КНОРУС, 2010. - 320 с.
2. Збагерська Н.В. Матеріально-технічне забезпечення підприємства: Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення./Н.В. Збагерська – Рівне: НУВГП, 2006. – 150 с.
3. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навчальний посібник/[Костенко Т.Д., Підгора Є.О., Рижиков В.С. та ін.] – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.
4. Лева О.В. Управление затратами: Учебное пособие /О.В. Лева– Белгород: Изд-во БГТУ им. В.Г. Шухова, 2006. – 200 с.
5. Просветов Г.И. Управленческий учет: Задачи и решения: Учебно – методическое пособие./Г. И. Просветов – М.: Издательство РДЛ, 2003. – 272 с.
6. Слуцкий М.Л. Управленческий анализ. Краткий курс/М.Л. Слуцкий – СПб.: Питер, 2003. – 144 с.
7. Управленческий учет: Учебное пособие/ Под редакцией А.Д. Шеремета. – Москва: ИД ФБК-ПРЕСС, 2004.— 512 с.

Інформаційні ресурси

1. www.nbu.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського
2. www.dgma.donetsk.ua – веб-сайт Донбаської державної машинобудівної академії
3. <http://www.aup.ru/books/i010.htm> - представлены электронные учебники, учебные и методические пособия, научные монографии по экономике предприятия
4. eonline.h1.ru - Сайт представляет собой каталог ссылок на лучшие экономические и финансовые ресурсы сети Internet, как зарубежные, так и российские.
5. www.stplan.ru - Сайт посвящен вопросам экономики и управления. Здесь представлены новости и статьи по экономике, стратегическому управлению и планированию - как чисто теоретические, так и с практическим уклоном.